

Warszawa, 12 listopada 2024 r.

Pan
Krzysztof Gawkowski
Wicepremier, Minister Cyfryzacji

Szanowny Panie Premierze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 16 października 2024 r. (DP.MC.WLA.0211.35.2024), przekazujące do ponownych konsultacji projekt ustawy o systemach sztucznej inteligencji (UC71), przekazujemy wspólne stanowisko Fundacji Instrat oraz Fundacji Centrum Cyfrowe w sprawie ww projektu.

Skład Komisji Rozwoju i Bezpieczeństwa Sztucznej Inteligencji (KRiBSI)

Z zadowoleniem przyjmujemy decyzję o powołaniu Komisji Rozwoju i Bezpieczeństwa Sztucznej Inteligencji, która będzie kluczowa dla skutecznego wdrażania rozporządzenia 2024/1689, zwłaszcza w kontekście zapewnienia niezależności organu nadzorującego przestrzeganie przepisów AI Act. Widzimy również istotną rolę Komisji w koordynacji działań między kluczowymi instytucjami nadzorującymi sektor technologii cyfrowych, w tym sztucznej inteligencji, co uważamy za krok w dobrym kierunku.

Jednocześnie wyrażamy obawy, że w proponowanej strukturze Komisji może brakować odpowiedniej liczby ekspertów posiadających techniczną wiedzę i umiejętności z zakresu rozwijania sztucznej inteligencji. Ustawa wprawdzie przewiduje, że przewodniczący powinien wyróżniać się wiedzą w zakresie SI lub prawa oraz doświadczeniem zawodowym w dziedzinie cyfryzacji, cyberbezpieczeństwa lub technologii informacyjnych. Jednakże takie zapisy nie gwarantują, że na to stanowisko zostanie wybrana osoba z rzeczywistym zrozumieniem modeli SI. W związku z tym rekomendujemy usunięcie zapisu „lub prawa”, gdyż pozostałe wymogi – dotyczące wiedzy i doświadczenia w obszarze SI – umożliwiają także wybór specjalisty z zakresu prawa, o ile jego wiedza koncentruje się na sztucznej inteligencji. Uważamy ponadto, że samo wskazanie na kompetencje w zakresie cyfryzacji jest wystarczające, ponieważ tematy cyberbezpieczeństwa i technologii informacyjnych mieszczą się w tym pojęciu.

Uważamy również, że w Komisji powinna znaleźć się nie jedna, a przynajmniej trzy osoby będące ekspertami w projektowaniu i wdrażaniu narzędzi sztucznej inteligencji.

Zaangażowanie na stałe członków, którzy na co dzień zajmują się praktycznym rozwijaniem narzędzi SI, znacząco wzmocniłoby bowiem zdolność Komisji do oceny technologicznych wyzwań i potencjalnych zagrożeń związanych z poddawanych analizie systemom. Dlatego proponujemy rozważenie następujących rozwiązań:

1. rozszerzenie składu Komisji o dwóch ekspertów z zakresu SI, wybieranych w drodze otwartego i konkurencyjnego naboru (na wzór sposobu i kryteriów naboru na przewodniczącego), którzy będą zarazem pełnić funkcję wiceprzewodniczących (w razie nieobecności przewodniczącego), a którym przyznane zostanie prawo głosu. Rozwiązanie to umożliwi zapewnienie Komisji ekspertów posiadających specjalistyczną wiedzę, nie generując przy tym dodatkowych kosztów;

albo

2. rozszerzenie składu Komisji o dwóch przedstawicieli takich instytucji jak chociażby Narodowe Centrum Badań i Rozwoju Ideas (NCBR Ideas) czy Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa (NASK). Jeśli formalne włączenie do Komisji wyżej zaproponowanych ekspertów nie będzie możliwe, rekomendujemy, aby przynajmniej zostały one uwzględnione jako podmioty wspierające, biorące udział w posiedzeniach z głosem doradczym.

Procedura powoływania Przewodniczącego Komisji oraz Zastępców

Jeśli jednak przyjęcie pierwszego z powyższych rozwiązań okaże się niemożliwe, rekomendujemy wprowadzenie zmian w sposobie wyznaczania Zastępców Przewodniczącego.

Zgodnie z Art. 21, Zastępców Przewodniczącego Komisji powołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek Przewodniczącego Komisji, wybierając spośród kandydatów przez niego wskazanych. Aby ograniczyć możliwość wpływu konkretnych grup interesów oraz zminimalizować ryzyko mianowania osób blisko związanych z Przewodniczącym, proponujemy, aby Zastępcy byli rekomendowani przez Społeczną Radę do spraw Sztucznej Inteligencji. Alternatywnie, kandydatury mogłyby przynajmniej podlegać opiniowaniu przez Radę, co podniosłoby transparentność i wiarygodność procesu nominacji na te stanowiska.

Wprowadzenie takiego mechanizmu wymagałoby powołania Społecznej Rady oraz wyłonienia jej członków przed nominacjami Zastępców, co mogłaby przeprowadzić Komisja w okrojonym składzie. Mimo potencjalnych wyzwań organizacyjnych, uważamy, że taki model jest wart rozważenia, ponieważ sprzyjałby zwiększeniu apolityczności i przejrzystości działania Komisji.

Skład Społecznej Rady

W uzasadnieniu do ustawy wskazano, że skład Społecznej Rady zaprojektowano z myślą o tym, aby mogły w niej zasiadać osoby reprezentujące szeroki wachlarz środowisk i instytucji. Niemniej jednak chcemy zwrócić uwagę na fakt, że w zakresie reprezentacji społeczeństwa obywatelskiego, art. 28 ust. 3 może być ograniczający. Zgodnie z obecnym brzmieniem

artykułu, kandydatów do Rady mogą zgłaszać jedynie fundacje i stowarzyszenia wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego, których statutowym celem jest działalność na rzecz rozwoju sztucznej inteligencji.

W praktyce może to wyłączać z procesu nominacji wiele organizacji społecznych (np. InStrat, Centrum Cyfrowe, Panoptykon), które choć nie mają w swoich statutach bezpośrednich zapisów o sztucznej inteligencji, działają aktywnie na rzecz rozwoju nowych technologii, sprawiedliwości technologicznej, praw człowieka w sieci, etyki danych, czy edukacji cyfrowej. Eksperti z tych organizacji posiadają odpowiednie kompetencje i doświadczenie, aby reprezentować interesy społeczne w debatach dotyczących nowych technologii, a ich wykluczenie może ograniczać zróżnicowanie perspektyw w Radzie.

Aby zapewnić szeroką reprezentację społeczeństwa obywatelskiego, rozważenia wymagałaby zmiana brzmienia art. 28 ust. 3 pkt. 7 oraz rozszerzenie katalogu na fundacje i stowarzyszenia ogólnie, które zajmują się tematyką społeczną, ekonomiczną, prawną i etyczną w obszarze technologii cyfrowych, niezależnie od tego, czy ich statut *explicite* odnosi się do sztucznej inteligencji.

Kompetencje Społecznej Rady

W art. 28 ust. 4 pkt 1 wskazano, że członkiem Rady może być osoba, która posiada wiedzę i doświadczenie w obszarze sztucznej inteligencji, w szczególności z zakresu informatyki, cyberbezpieczeństwa, ochrony danych osobowych, prawa nowych technologii lub praw człowieka. W katalogu wyszczególnionych specjalizacji zabrakło etyki (ewentualnie filozofii) nowych technologii, w tym SI, szczególnie istotnej w kontekście zadań stojących przed Radą. Proponujemy uzupełnienie ww. katalogu o etykę nowych technologii.

Kompetencje Komisji

W ramach zadań Komisji proponujemy, aby poza obowiązkami określonymi w art. 11, Komisja pełniła dodatkową rolę wspierającą, zwłaszcza w odniesieniu do podmiotów prawa publicznego, prywatnych organizacji świadczących usługi publiczne oraz instytucji stosujących systemy sztucznej inteligencji wysokiego ryzyka. Wsparcie to powinno dotyczyć przede wszystkim oceny wpływu tych systemów na prawa podstawowe. Komisja mogłaby wspierać te podmioty poprzez wydawanie wytycznych dla administracji, opracowanych na podstawie kwestionariuszy przygotowywanych przez Biuro ds. Sztucznej Inteligencji. Dokumenty te stanowiłyby narzędzie oceny wpływu SI na prawa podstawowe, pomagając jednostkom administracyjnym podejmować świadome decyzje zgodne z przepisami prawa. Ponadto, Komisja mogłaby pełnić funkcję punktu konsultacyjnego, do którego jednostki administracyjne i podmioty stosujące SI wysokiego ryzyka mogłyby zgłaszać pytania dotyczące oceny wpływu oraz zarządzania ryzykiem związanym z tymi systemami.

Co więcej, rekomendujemy uwzględnienie w art. 11 zadań z art. 66 ust. 1 (oraz usunięcie ust. 2 z art. 66), które obecnie przypisane są ministrowi właściwemu do spraw informatyzacji. Mowa tutaj o zadaniach określonych w art. 95 rozporządzenia 2024/1689, obejmujących wydawanie

rekomendacji dotyczących najlepszych praktyk stosowania systemów sztucznej inteligencji. Uważamy, że Komisja, jako organ odpowiedzialny za wdrażanie rozporządzenia, jest najlepiej predysponowana do opracowywania takich dokumentów. Do zadań Komisji w tym obszarze mogłoby należeć także wspieranie tworzenia kodeksów dobrych praktyk, mających na celu propagowanie dobrowolnego stosowania części lub wszystkich wymogów rozdziału III sekcja 2 AI Actu w odniesieniu do systemów SI niebędących systemami wysokiego ryzyka. Takie rozwiązanie wydaje się szczególnie uzasadnione, ponieważ kwestie te będą koordynowane przez unijny Urząd ds. SI, z którym Komisja ma pełnić rolę kontaktową.

Przyznanie Komisji większych kompetencji w zakresie wspierania podmiotów publicznych, jak i prywatnych w stosowaniu rozporządzenia przyczyniłoby się do zapewnienia większej zgodności SI z prawami podstawowymi i sprzyjałoby budowaniu spójnych standardów w zakresie projektowania i wdrażania SI w firmach i instytucjach.

Uwagi techniczne

Art. 15. *Komisja z urzędu lub na wniosek może dokonywać interpretacji generalnych w zakresie przepisów rozporządzenia 2024/1689 oraz ustawy.*

Art. 16. *Interpretacje, o których mowa w art. 14 i art. 15 ustawy, po usunięciu danych identyfikujących **podmiot, którego sprawa dotyczy lub** wnioskodawcę, zamieszczane są w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Biura Komisji. - uwaga: w obecnym brzmieniu wydaje się, jakby dokumenty w sprawach, które nie zostały wszczęte na wniosek nie miały być anonimizowane. - uwaga: w obecnym brzmieniu przepisu wydaje się, jakby w przypadku interpretacji z urzędu dane nie musiały być anonimizowane.*

Art. 20. 4 *Nabór na stanowisko Przewodniczącego Komisji przeprowadza komisja kwalifikacyjna, powołana przez Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów z upoważnienia Prezesa Rady Ministrów, liczący co najmniej 3 osoby, których wiedza i doświadczenie dają rękojmię wyłonienia najlepszych kandydatów. W toku naboru ocenia się doświadczenie zawodowe kandydata, wiedzę niezbędną do wykonywania zadań na stanowisku, na które jest przeprowadzany nabór, oraz kompetencje kierownicze. - uwaga: drobne błędy redakcyjne.*

Art. 43. 1. *Przewodniczący Komisji może upoważnić do przeprowadzenia kontroli:*

- 1) *pracownika Biura Komisji,*
- 2) *osobę posiadającą wiedzę specjalistyczną, jeżeli do przeprowadzenia kontroli niezbędne są tego rodzaju wiadomości. - uwaga: niejasne sformułowanie.*

Art. 66 ust. 3 *Minister właściwy do spraw informatyzacji, na podstawie informacji udzielonej przez ministra właściwego do spraw nauki i szkolnictwa wyższego, do 31 marca każdego roku przekazuje Radzie Ministrów oraz Komisji informację na temat wymaganych zasobów obliczeniowych do dalszego rozwoju systemów sztucznej inteligencji i prognozowanego zużycia energii z tego tytułu. - jesteśmy zdania, że ust. 3 art. 66 oraz kolejne przepisy w tej sekcji odbiegają znacznie od tytułu Rozdziału 6 brzmiącego "Jednostki notyfikowane i procedura*

notyfikacyjna”. Rekomendujemy więc zmianę tytułu na “Procedura notyfikacyjna i obowiązki informacyjne”.

Uwaga ogólna

Po opublikowaniu projektu ustawy w mediach społecznościowych rozgorzała dyskusja na temat planowanej ingerencji państwa w działalność firm oraz mechanizmów kontroli, jakie ustawa wprowadzi. Oprócz znanych już głosów krytyki dotyczących przeregulowania rynku i zahamowania innowacji, pojawiły się także nowe obawy – dotyczące tworzenia tzw. „milicji SI” (współpracy KRiBSI z Policją lub innymi organami nadzoru państwowego i ochrony prawa) i realizowania daleko idącej kontroli producentów technologii. Pojawiły się także argumenty mówiące o braku jakiegokolwiek ochrony dostawców.

Pojawiające się wątpliwości wskazują na konieczność prowadzenia przejrzystej komunikacji odnoszącej się do konkretnych, budzących obawy zapisów ustawy, jej rzeczywistego zakresu oraz tego, w jaki sposób będzie stosowana. Ważne jest także, aby wyjaśnić, jak regulacja koreluje z założeniami i zobowiązaniami wynikającymi z unijnego rozporządzenia AI Act, co pozwoli rozwiązać niepokoje środowiska biznesowego. Bez szeroko zakrojonej komunikacji i działań mających na celu uspokojenie obaw przedsiębiorców może dojść do dezinformacji i narastającej niechęci wobec nowego prawa, co z kolei utrudni jego wdrażanie oraz współpracę z sektorem prywatnym.

Z wyrazami szacunku,

Maria Drabczyk

Prezeska Fundacji Centrum Cyfrowe

Blanka Wawrzyniak, Agata Miazga

Fundacja Instrat